

TISZAVIDÉK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

A »KARVALY« című havi melléklettel együtt.)
Egész évre 4 frt — kr. Negyedévre 1 frt — kr.
Fél évre 2 frt — kr. Egyes szám ára 10 kr.
Megjelen minden vasárnap reggel.
Hirdetéseket a kiadóhivatal jutányos áron vesz fel.

Felelős szerkesztő és kiadó:

S Z I L B E R J Á N O S.

SZERKESZTŐSÉG:

Csongrád, Magtár-utca 41. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

KIADÓHIVATAL:

Csongrád, Magtár-utca 41. szám, hová az előfizetések, hirdetmények intézendők.

A szabadság napján.

A mai napon milliók szózatának visszhangja vegyül a tavaszi szellő diszharmonijába és a Kárpátoktól le az Adriáig az egész nemzet e szent ünnep fényének a hatása alatt emlékszik vissza arra a dicső napra, melyen a nemzeti szellem géniusza megteremté a szabadságot, egyenlőséget és testvériséget.

Ma ünnepli a nemzet évfordulóját azon dicső napnak, a melyen egy csodás tűz futott be a nemzet zsibbadó ereit és ifjává üdítette roskatag testét.

E napon gyuladt ki a világszabadság fátyla, megtört a zsarnokság és szillánkokban hullottak szét a békák, az aggok megifjodtak és a gyermekek férfiakká váltak és a lelkesedés tüze a magyar nemzet ezredéves létének legszebb győzelmét aratta — a szabadság diadalát.

Jól tudjuk, hogy századokon keresztül békában volt a magyar szabadság, az egyenlenség emésztett bennünket s az ármány elfordította egymástól a szerető testvérek szívét.

De jönni kellett és jött is az 1848 évi márczius idusa és a langy tavasz felébresztette a szunyadó sziveket felélesztette a lelkesedés tüzeit és mint egy varázs szózatra leoldattak a rablánczok, megszűnt a rabiga és a magyar nemzet felszabadult a zsarnokság alól és az alkotmányos államok sorába lépett, kivivta legdicsőbb jogát — függetlenségét.

Szép napok voltak azok, mikor apa és fiu egymás mellett harczolt; egyforma lelkesedéssel és hősiességgel mentek a golyó zápor elé, nem félték sem az ágyuk dörgő morajától, sem az elhullott testvérek halálhörgésétől, hanem szívvel-lélekkel küzdöttek hazájuk önállóságáért.

A magyar nemzet ezen lelkes és önfeláldozó hősiessé viselkedése bearányozta ezredéves történelmének lapjait, megmutatta a világnak, hogy a hon-szeretet a legerősebb fegyver a diadal kivívására.

Fényesen igazolta, hogy a sok elnyomatás, a sok balszerencse, melyel ezeréven keresztül vívódott nem csüggesztette el tett erejét, nem bénította meg honfi erezeit, hanem szó nélkül képes hazájáért vérét feláldozva felemelkedni a művelt államok sorába, s méltó helyet tud magának kivívni az alkotmányos nemzetek között.

Ezért a mai nap emléke szent

legyen a nemzet előtt, s midőn a szabadság diadalát hirdeti, szolgáljon minékünk mindenkor a jövő évezredben is példájául. Merítsünk ez emlékekből lelkesedést és erőt szabadságunknak és függetlenségünknek megszilárdítására.

Most pedig, midőn a magyar nemzet honalapításának ezredéves ünnepét üli, fokozódott lelkesedéssel kell, hogy ápolja azt a szellemet, azokat az eszméket, melyekkel megvalósította hazánk szabadságát és függetlenségét, hogy az első ezredév diadala megalapítsa a második ezredévre is a nemzet történelmének fénykorát és biztosítsa a nemzet jólétét és boldogságát.

Erschinger János.

A kiállítási igazgatóság újabb intézkedési.

Olcsó lakások a kiállításon.

A kiállítási igazgatóság kötelező ígérteét bírja a budapesti szállodások nagy részének, hogy szobáik árát a kiállítás tartama alatt legfeljebb 33 százalékkal fogják fölemelni. A kiállítási igazgatóság e szállodák címét közé fogja

A TISZAVIDÉK TÁRCZÁJA.

1896. MÁRCZIUS 15.

Találkozás lesz ma, nagy, dicső és remek,
Milyent nem ért, bár vén, Európa se meg. —
Márczius 15, a szabadság — hajnal
Fog ma találkozni ezredéves multtal.

Dicső találkozás . . . A nagy ősök lelke
Mind összegyül ma itt ünneplő seregbe; —
Dobogó paripák vagdalják a földet;
Harczi bátor Botond nagy érczkaput dönget.

— Nyisátok ki hamar azt a fényes kaput.
Azon a magyar nép egy új korszakba jut;
Egy új ezred évbe; újabb küzdelmekre,
Sok babért aratni a magyar fejekre.

Hiszen volt eddig is sok nagy dicsőségünk,
Büszke is lehet rá bátor magyar népünk;
De az új ezredév új tettekre buzdít,
Mit hogyan kell tenni: tanítja a honfit.

Meg is lesz, megteszi a mi magyar népünk,
Mihelyest csak az új ezredévbe lépünk;
Mennyei szabadság! Csak te segíts minket:
Áldd meg áldásoddal a mi lelkeinket.

Hiszen még nem voltál, sötétségben éltünk,
Tengődés volt, nem más, ezer éves éltünk;
De most, hogy felgyúltál, kigyúltál az égbe:
Örök fényt vetettél — egész ezredévre!
Taksonyi József.

A szabadságharcz dalai.*)

Irtá: Hentaller Lajos.

Ha a nemzet koszorus költője a Talpra magyarnál egyebet nem irt volna, akkor is halhatatlan marad; s meg lett volna neve ép úgy örökítve, mint meg van a francziáknál a Marseillaise költőjének neve.

De Petőfi költeményei között találunk még egy harczi riadót, Csatadalát. Ezt 1849-ben mielőtt utolsó útjára indult Erdélybe; irta s egy levél kíséretében küldte meg a Debreczenben székelő magyar kormányoknak. — Levélében hivatkozik a Marseillaise által okozott hatásra s felhívja Szemere Bertalant, nyomassa ki pár százezer példányban s ossza szét a honvédek közt:

*) Hentaller Lajosnak újabb kötetéből.

Csatadal.

Trombita harsog, dob pereg,
Kész a csatára a sereg.
Előre!
Süvit a golyó, cseng a kard,
Ez lelkesíti a magyart.
Előre!

De Petőfi »Nemzeti dal«-a nem maradt egyedül. Igaz, hogy az utána támadtak nem is közelítik meg, de jellemzik a nép hangulatát, s a lelkesültséget, a mi ország-szerte felhangzott. — A dalnok ezután a nép érzelmeinek lón tolmácsa s a dalokból a néperzület sugárzik ki, mint sziklák közül kibugyogó kristály tiszta forrás. Ilyen az alábbi Nemzeti dal, mely bizonyos tekintetben talán arra volt hivatva, hogy Petőfi költeményének élet vegye. Még ennek szerzője loyális hazafi s minden valószínűség szerint Tárkányi Béla.

Nemzeti dal.

— 1848. —

Uj erőben felvirulva
Fénylik nemzetünk,
Gáton tul, vézeken tul,
Nagyok lehetünk.
Már bizalmunk a királyban
Üdvözölten áll,
Lángörömmel harsogtatuk:
Eljen a király!

2. oldal.

teni. A budapesti szállodák száma a kiállítás tartama alatt 30 lesz, az ezekben rendelkezésre álló szobák száma körülbelül 2450.

Budapest fő- és székváros hatósága a kiállítást látogató idegenek kényelmére Rózsa-tér 7. szám alatt hatóságilag a kásirodát rendezett be, mely a m. kir. államvasutak keleti és nyugati pályaudvarain fiókíródákat fog nyitni. E lakásiroda nyílvántartja a fő- és székvárosban, illetve annak környékén rendelkezésre álló lakásokat és megrendeléseket levélutján is elfogad.

Ugyan csak a fő- és székváros hatóságának gondoskodásából iskola épületekben tömeglakásokat rendeznek be. Egy teremben 10—20 ember lakhatik. Mindenkinek egy teljesen felszerelt, függönyvel ellátott vaságy, szék, polcz, ruhafogas, mosdó- és ivókészlet áll rendelkezésére. Egy ágynak egy napra való használatáért 32 krajczár, ruha-, lábbeli-tisztításáért 5 krajczár, podgyász őrizetére 5 krajczár jár.

Egyes iskolatermekben 2—3 személy számára elkülönített és elzárható fülkéket is rendeznek be, a mely fülkékben a tömeglakásoknál felsoroltakon kívül asztal, tükör és gyertatartó is lesz.

E fülkéért személyenként és naponként 50 kr. fizetendő.

Végül gondoskodás történik más, deszkafalakkal elkülönített szobák berendezéséről is. A kellő kényelemmel berendezett szobákért 70 krajczár, a tisztogatásért 10 kr., a gyertyáért 10 kr. lesz fizetendő.

Ünnepségek a kiállítás falujában.

A már magában véve is érdekes kiállítási falut főképpen azok az ünnepségek fogják vonzóvá tenni és falusi népünkre jellemzővé tenni, a miket ott hónapról-hónapra, az igazgatóság költségére fognak rendezni. Ez ünnepségek programját már meg is állapították s egyszersmind a szükséges elő-

készületeket is megtették, hogy a változatos és minden leírásnál tanulságosabb program teljes legyen. Így mindjárt májusban, a megnyitás hónapjában látható lesz a kiállítási faluban az örménységi lakodalom, a sváb bucsu és szerb lakodalom, az illető vidék népének részvételével. Júniusban a tregovai és bossáni román lakodalmat és az egri bucsut mutatják be, az előbbiben 25—30, az utóbbiban 50—60 részvevővel. Júliusban az ünnepségek legérdekesebb pontját, a kalotaszegi lakodalmat rendezik, mely a mulatók festői ruhájával és változatos jeleneteivel nem csak a külföldi vendégeknek, de nekünk is érdekes látványt fog nyújtani. Ugyan ebben a hónapban lesz a szász lakodalom, míg augusztusban a krassó-szörénymegyei román és brassó-megyei csángó lakodalmat fogják bemutatni. A falusi lakodalmak sorát szeptemberben zárja be a kiállítás igazgatósága, a mikor a borsodmegyei matyó és beregmegei ruhán lakodalom fog lezajlani. A kiállítás berekesztése előtt októberben a zemplénmegyei hegyaljai szüreti ünnepség kedves képében gyönyörködhetik még a közönség s legjobb alkalma lesz megismerkedni a szüreti szokásokkal, a hegyaljai speciális szüretelő eszközökkel, érdekesebb szőlőtőkékkel és szőlőfajtákkal. Mindezeket az ünnepségeket a maguk eredeti mivoltukban, összes jellemző sajátjukkal, az illető vidékről való polgárokkal és polgárokkel fogja rendezni az igazgatóság, szórakozást és hasznos néprajzi ismeret nyújtva a kiállítás közönségének, mely a kiállítás falujában találja meg a legalkalmasabb helyet, hogy a kiállítás egyéb pazar látványainak szemlélésében kimerült kedélyét itt, az egyszerű nép mulatásai közepett felfrissítse.

A millenniumi versenytér.

Az országos sportbizottság legutóbb tartott ülésén határoztak a millenniumi

versenytér építése ügyében. Olyan versenytér lesz ez, a minő Magyarországon még nem volt soha, s a mely méltó tere lesz a sok száz nemzetközi és nemzeti mérkőzésnek, tornának sportünnepségnek. A versenytér a Stefánia-ut mellett épül, a lóversenytér tőszomszédságában. Egy óriási, amphitheatrumszerű épület lesz, körül nyolcz hatalmas tribünnel, a hol — az állóhelyekkel együtt — tízezer ember nézheti a versenyeket. — Maga a versenypálya elliptikus formájú, a legnagyobb hossza 227 méter, a legnagyobb szélessége 87 méter. A pálya belső körvonalának a kerülete 500 méter. A tribünökön, hogy a közönség könnyen juthasson a helyéhez, s esetleg gyorsan és veszedelem nélkül távozhasson, négynégy lépcső-feljáró lesz, s mindeniken három elég széles kényelmes folyosó. A tribünök alatt lesznek a résztvevő versenyzők, tornászok, vivők stb. helyiségei a legnagyobb kényelemmel berendezve. Minden versenyzőnek külön-külön öltöző-kabinja lesz, azonkívül vannak társalgó-szobák, heverők, dörzsölő-szobák, fürdők stb.

Ujdonságok.

— **Községi közgyűlés.** Csongrád község képviselőtestülete f. évi márczius hó 16-án (hétfőn) d. e. 9 órakor a község közháza tanácstermében rendes közgyűlést tart.

— **Márczius 15.** A szabadságharc évfordulójának nemzeti ünnepe alkalmából, a „Polgári Kör“ mint évente szokta, most is társasvacsorát rendez saját helyiségeiben. — Az iparosok és iparos ifjúságból alakult rendezőség — mint lapunkban már jeleztük volt — a „Pannonia“ szállóban ugyancsak a mai napon tartják a szabadságharc évforduló ünnepét. A kibocsátott iverket eddig mintegy 200-an irták alá s így abbéli reményünkben, hogy az iparosok által rendezett ünnepi bankett látogatott lesz — hihetőleg — nem csalatkoztunk.

— **Megyéspüspökünk jótékonyága.** Schuster Konstantin Nagy-Kőrösön két róm. kath.

Azon az 1848-iki eredeti kis nyomtatványon, a mely kezeim között van ez áll: Egri érseki nyomda. — Ezért is vélem én, hogy ennek a nemzeti dalnak Tárkányi Béla volt a szerzője. — Tárkányi Béla abban az időben, már tudva levőleg egri egyházmegyei pap volt. Sajátságos hangon feleli ennek a papnak egy másik pap, Czuczor Gergely „Riadó“-jával.

A Riadónak hangja éles, metsző sokkal erősebb, merészebb nyelvezetten van tartva, mint Petőfi „Talpra magyarr“-ja.

Meg is bűnhődött érte szegény Czuczor! 1849 januárjában betegen feküdt s nem menekülhetett el, midőn Windischgrätz bevonult a fővárosba. — A spiczlik feljelentették. 1849. január 18-án éjnek idején ösztözetlen, félmeztelenül rángatta ki az osztrák civilizáció Czuczor Gergelyt beteg ágyából. Annyi időt sem engedtek neki, hogy meleg ruhát vegyen magára, hanem hurzolták egyenest a budavári kazamataba. — A „derék“, „jó“ Windischgrätz, miután olyan nagy barátja volt a magyaroknak, el is ítélte a derék papot s fogva tartotta négy hónapon keresztül.

Czuczor fogságában egy Spitzer Ignác nevű zsidó emberrel volt egy szobába

zárva; s folyton kártyát vetett. — Ekkor magyarosította meg az idő ölé „passiancz“ nevű magányos kártyavetés nevét, „unalmaschli“-ra.

A Riadónak dallama országszerte ismeret:

Sikolt a harci sip, riadj magyar riadj!
Csatára hi hazád, kifent aczelt ragadj!
Villám fesse a szabadság hajnalát,
S fűrösze vérbe a zsarnok faj biborát.

Nem lehet csodálni, ha Czuczor „Riadó“-jára is támadt több lelkesítő dal.

Ezek egyike, a „Nemzet riadó“-ja akkor termett, a midőn a magyar kormány lázasan menekült Pestről. — Futott, a ki futhatott! Rémult, kétségbe esett arcu emberket lehetett látni az egész vonalon a Dunától Hortbágyig. — E kegyetlen hideg időben csontig fagyott, elkényszeredett alakok hadtak az uton minden felé. — A menekülők időnként máhás szekerekre, vagy nehéz ágyura akadtak, melyek hasznavehetetlenül, törötten heverték az ut szélén. A kik kísérték, azok siettek! Nem érték rá addig várni, míg a lafettákat rendbe hozta a tábori kovács.

Majd jött egy csapat honvéd ujoncz. Ezeken is meglátszott ép ugy fáznak, mint

a többiek. — S azon felül éhesek is. De azért a fiukak jó kedvük volt. Teli torokkal énekelték a vad harci dalokat a mely a:

Nemzet riadója.

Föl, föl, ha van magyar ki halni kész,
S megvenni vére árán szent jogát:
Föl ki nem gyáva, de bátor s vitéz,
Lerázni a türt zsarnok trónigát.
Föl hát hazánk minden hü fia,
Dicsőség napja már közel vagyon!
Ha most alszol, szép fényes napot tán soha
Többé nem látod láthatáridon.

Föl, Árpád népe, szittya sarjadék,
S a kiknek édes egy szabad haza,
Övedzödjünk fel, nincs elveszve még,
Miért a nép már annyit áldozta,
Előttünk a szabadság zászlai,
A merre szállunk, trónok omlanak;
Bajtuk magyar dicsőség bimbái
Uj élettel fölvirulandanak! . . . .

nevelő és óvónő képző intézetnek rendeletet küldött, amely a főlvetelűl és a főlveteli vizsgálatnál a jövőben követendő eljárásra vonatkozik. E rendelet értelmében mindig az iskola év elejéig dönt a miniszterium a május 31-ére lejárató pályázat alapján, ez által megszűnik az eddigi szokásban volt eljárás, hogy az érdekelt szülők csak az iskola év megkezdése után kaphattak értesülést gyermekeik főlveteléről.

— **A kis-iparosok hitelének szervezése.** A kis-ipari hitel országos szervezése tárgyában e napokban tisztelgett a budapesti ipartestületek küldöttsége *Dániel Ernő* kereskedelmi miniszternél. A miniszter a küldöttség szónoka által előadott tervezetet minden pontjában helyeseite, elfogadhatónak jelentette s megígérte, hogy e tárgyban az akciót legközelebb meg fogja iudítani. A miniszter eme kijelentését a küldöttség tagjai nagy meglepéssel fogadták.

— **Uj népkör.** Ó-Kanizsa-Adorján községben — mint tudósítónk írja — az elmúlt néten néppárti kör alakult. A pártkör tagjaiként beléptek a községbeli iparos és földbirtokosok legnagyobb része, kik a pártkör vezetését a következő népszerű polgárokból alakították meg: elnökül *Mihályi Sándor* községi jegyző, alelnökül *Ladovszky János* nagybirtokos, jegyzőül *Tóth Miklós* tanító, bizottsági tagokul *Ladovszky József*, *Milutinovic Antal*, *zerna Miklós*, *Németh Mihály*, *Kerézevits Mihály*, *Bállinszky Gergely* és *Liktintál Antal* földbirtokosok választottak meg.

— **MILLENNIUMI HIREK.** A millenniumi kiállítás alkalmából tervezet *Vágó-féle* díszmenet, mely iránt országszerte nagy érdeklődés volt elmarad. Kár, hogy a történelmi értékkel bíró látványosság elmarad, mert ez lett volna hivatva legjobban bemutatni ezredéves multunkat. — *Az új műcsarnok felavatása.* Tudvalevőleg az *Országos Képzőművészeti Társulat* Budapestben az *Audrássy ut* végén új műcsarnokot épített és a mint most értesülünk — ezt május hó 2-án fogja ünnepélyesen felavatni. Ugyan akkor lesz a millenniumi képzőművészeti kiállításnak a megnyitása is. Az *Országos Képző művészeti Társulat* már április első napjaiban költözik be új helyiségébe.

— **Ki akar jó magot?** Vármegyénk előkelőbb czégeinél és ezenkívül a vidék népességénél nagy pártolásnak örvendő kereskedőinknél, *M a u t h n e r* Ödön budapesti magkereskedő cég a házikert szorosabb szükségletéhez mért konyhakerti és virágmagot fölölelő választékból bizományi

mag elárusítást rendezett be, hol a vidék legtávolabb vidékén lakó, minden rendű és rangu kertészkedők néhány hafosért is a legkitünőbb, eredeti nemesített és legbiztosabban csirázó magvakat szerezhetik be maguknak még pedig kész csomagokban, vagyis inkább zárt tokokban, mi által netáni vigyázatlanágból származható elcserepítés teljesen ki van zárva, holott ezt azelőtt itt közelben nem kaphatták és csak saját környezetükben kétes értékű magvakat voltak képtelenek megvenni és elvetni. *Mauthner* ezen intézkedésével nagy szolgálatot tett a hazai kertészetnek, de elismerés illeti vármegyénk kereskedőit is, kik e vállalkozásnak közgazdasági nagy jelentőségét belátva, segédkezett nyújtottak *Mauthner* jól átgondolt életrevaló tervének megvalósításához és ez által nem csak, hogy minden ember fiának hozzá férhetővé tették az igazán jó magot, hanem konyhakertészetnek ekkénti nagyobb terjedhetése révén a köznéppel jobb és egészségesebb táplálkozás-

hoz jutván, a megyei közegészség ügyét is hathatósan előmozdították.

Foulard-selymeket 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai stb. a legujabb mintázzal és színekben, u. m. fekete fehér és színes **Henneberg-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig** méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázott damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázzal stb. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a hához szállítva, mintákat postafordultával küld: **HENNEBERG G.** (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

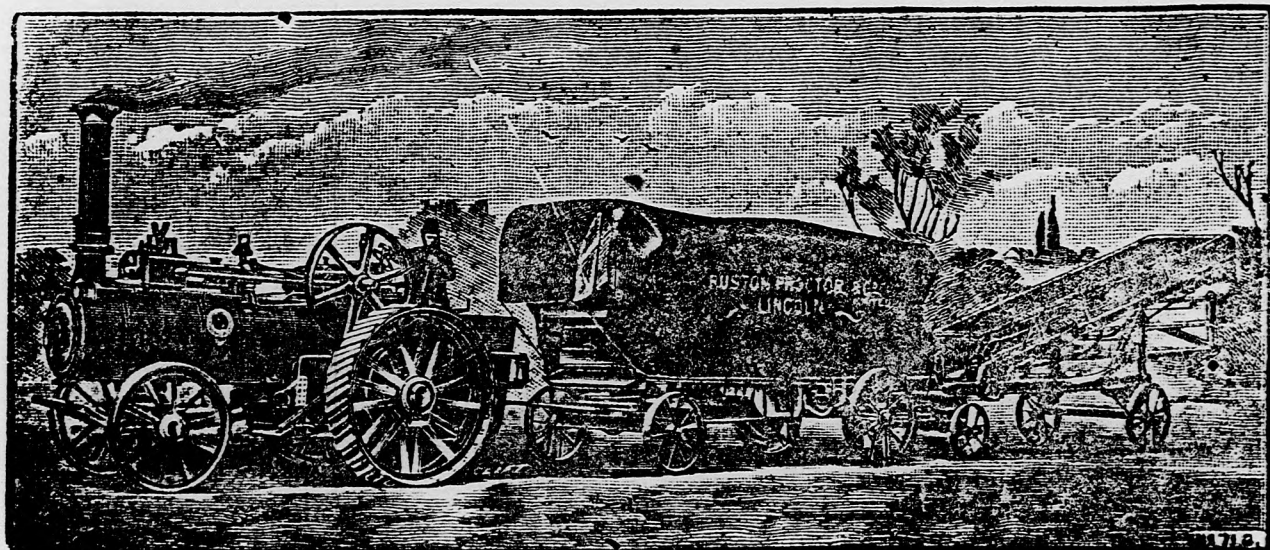
Szerkesztői üzenetek.

R. I. urhölgy Czepléd. Levél ment.

Cz. S. Szeged. A kért felvilágosító sorokat a jövő hét folyamán küldjük meg.

Sz. T. Csovás. Ilyen az írók ígérete? »Sas-Sára« megszületett-e már? Ha igen, úgy mutatóvány számot kérünk.

390 arany- és ezüst érem és diszoklevéllel kitüntetve!

RUSTON, PROCTOR & Co. Ltd

lincolni (angol) gépgyár vezérképviselőségénél BUDAPESTEN

kaphatók a legkitünőbb utolérhetlen szerkezetű angol GŐZMOZGONYOK ÉS GŐZCSÉPLŐK

és csakis itt kaphatók a világhírű szabadalmazott

Excenter gőzcséplőgépek

könyöktengelyek nélkül, kettős tisztító szerkezettel, állítható osztályozó hengerrel. Ez idő szerint ezek a világ legjobb gőzcséplői. Kívánatra azouban szállíthatunk könyöktengelyes gőzcséplőket is.

COMPOUND GŐZGEPEK.

Ugyanitt rendelhetők meg a világhírű magánjáró gőzcséplőgépek.

A jövő gépe.

Nagy választék szalmakazalozók, járgányos cséplőgépek, borprések szőlőzúzó gépek, széna gyűjtők, vetőgépek, tisztító rosták, kukoriczamorzsolók, szecskavágók, arató és fűkaszálók konkolyválasztók, valamint minden gazdasági gépek s eszközökben és malomberendezésekben. Árjegyzékkel és mindennemű szakbavágó felvilágosítással és tanácsal készséggel díjmentesen szolgálunk. Levelek címzendők: **RUSTON, PROCTOR & Co. Ltd** vezérképviselőségére Budapest, V., Lipót-körút 32 szám.

390 arany- és ezüstérem és diszoklevéllel kitüntetve!

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz. által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, továbbá járgány-cséplőgépek, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, boronák, szénagyűjtők.

„COLUMBIA” a legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, réparágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlő-malmok.

Egytetemes aczél-ekék

és minden egyéb

2 és 3 vasú ekék gazdasági gépek.

Részletek árjegyzék bízónatra legyen és bérmentes küldetnek.

